

KARATAY
BELEDİYESİ

KARATAY
BELEDİYESİ'NİN
KATKILARIYLA

Kurucusu:
Dr. Mehmet Ali UZ

Yayın Kurulu:

Dr. Mehmet Ali UZ

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

Hasan YAŞAR

Ahmet ÇELİK

Ali IŞIK

Av. Serdar CEYLAN

CİLT: 23 • SAYI: 7
20 MART 2024 ÇARŞAMBA

KADEMİK

Sayfalar

Merhaba

[/akademiksayfalar](#)

www.merhabahaber.com

PROF. DR. SAİM SAKAOĞLU'NUN 85. YAŞINI KUTLAMA TOPLANTISI ÖZEL SAYISI -1

Ali
IŞIK

“PROF. DR. SAİM SAKAOĞLU HALK KÜLTÜRÜ MERKEZİ’NE DOĞRU...”

02 Mart 2024 Cumartesi günü, doktorundan profesörüne yirmi kadar akademisyen öğrencisi Prof. Dr. Saim Sakaoglu Hoca'nın 85. Doğum Yıldönümü için sürpriz bir toplantı düzenlediler. Bu öğrenciler Prof. Dr. Zekeriya Karadavut (Akdeniz Üniversitesi), Prof. Dr. Esmâ Şimşek (Fırat Üniversitesi), Prof. Dr. Ali Yakıcı (Gazi Üniversitesi, Emekli), Dr. Öğr. Üyesi Seyit Emiroğlu (Necmettin Erbakan Üniversitesi, Emekli), Prof. Dr. Selçuk Peker (Necmettin Erbakan Üniversitesi), Prof. Dr. Sinan Gönen (Selçuk Üniversitesi), Doç. Dr. Ünsal Yılmaz Yeşildal (Akdeniz Üniversitesi), Dr. Öğr.

Üyesi Cafer Gariper (Süleyman Demirel Üniversitesi), Doç. Dr. Haktan Kaplan (Selçuk Üniversitesi), Doç. Dr. Atiye Nazlı (Hitit Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Atilla Kartal (Akdeniz Üniversitesi), Dr. Öğr. Gör. Meral Doğru (Selçuk Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Sezai Demirtaş (Selçuk Üniversitesi) ve Dr. Öğr. Üyesi Halil Bunsuz (Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi) idi. Öğrencileri sağ olsunlar, lütfedip bu toplantıya davet ederek bizi de müşerref kıldılar. Toplantının, Saim Hoca'nın öğrencisi olmayan diğer konukları değerli halk edebiyatı ve bilimi araştırmacısı, yayımcı M. Sabri Koz ile Necmettin Erbakan Üniversitesi hocalarından yine değerli bir halk bilimi araştırmacısı Prof. Dr. A. Osman Öztürk'tü.

Mekâna dâhil olduğunda, çoğu farklı farklı şehirlerden kalkmış gelmiş öğrencilerini karşısında gören Saim Hoca'nın şavkı yüzüne vuran duyguları görülmeye değerdi. Gıpta ettim. Evet, hem insanlığına hem de hocalığına gıpta ettim. Onun, akademik titr bakımından torununun çoğunu görme bahtiyarlığına erişmiş bir aksakalın, bu denli sevilmesinin sebepleri bu zikrettiğim iki hasletinde aranmalı.

Prof. Dr. Saim Sakaoglu Hoca, günümüzde ülkemizde Türk halk bilimi ve edebiyatı bilim dalları-

Prof. Dr. Saim Sakaoğlu doğum günü pastasını keserken

nın aksakalıdır. Bugün ülkemizdeki çeşitli üniversitelerde Türk halk bilimi ve edebiyatı bilim dallarına hizmet eden Prof. Dr. İsmail Görkem, Prof. Dr. Esmâ Şimşek, Prof. Dr. Metin Ergun, Prof. Dr. Pervin Ergun, Prof. Dr. Mehmet Aça, Prof. Dr. Halil Altay Göde, Prof. Dr. Nedim Bakırıcı, Prof. Dr. Zekeriya Karadavut, Prof. Dr. Behiye Köksel, Prof. Dr. Ali Duymaz, Prof. Dr. Halil İbrahim Şahin, Prof. Dr. Erdoğan Altınkaynak, Prof. Dr. Mehmet Ali Yolcu, Prof. Dr. Mehmet Erol, Prof. Dr. Bayram Durbilmez, Prof. Dr. Sinan Gönen gibi hocalar ya onun doktorantı⁽¹⁾ ya da doktorantının doktorantlarıdır (İlk doktorantı merhum Prof. Dr. Ali Berat Alptekin (1953-2019)'i de burada rahmetle anıyorum). Bu hocaların da doktorantlarını sayacak olursak Saim Hoca'nın

akademik soyağacı bir hayli dalanıp budaklanacaktır. Dolayısıyla halk bilimi ve edebiyatında âdeta bir ekol hâline gelen Saim Hoca'nın, ülkemizdeki bütün üniversitelerimizin mezkûr bilim dallarında mutlaka izi, emeği vardır (Ki öğrencileri kendilerini aralarında "Sakavîler" nisbesiyle nitelendirmektedirler).

Kendisi tanıyanlar bilir, saygıdeğer hocamız üç çeyrek asrı çoktan geride bırakan ilerlemiş yaşına rağmen hâlâ şevkle çalışmalarını sürdürmekte; genelde Türk dili ve kültürüne, özelde ise Konya ağzı ve kültürüne önemli katkılar sağlamaya devam etmektedir.

Eskilerin "Şerefü'l-mekân bi'l-mekân" diye bir deyimleri vardır. Eskiler "Mekânın şerefi o mekânda ikamet edenle kaimdir" anlamı bu deymi Saim Hoca gibi değerler için sarfetmişlerdir. Nasıl Hz. Mevlâna anıldığında Konya, Konya anıldığında da Hz.

(1) Doktorant: Yüksek lisans programını başarıyla tamamlamış ve bir doktora programına kabul edilmiş öğrenci.

Prof. Dr. Saim Sakaoglu toplantıya gelişinde M. Sabri Koz tarafından karşılanırken

Mevlana hatıra dűřüyorsa halk bilimi ve edebiyatı alemlerinde Saim Sakaoglu Hoca ile Konya'sı da öylesine...

Üniversitelerde iki grup hoca-ya rastlarsınız. Birinci grup hocalar profesörlük, yani nvan kovalarlar. Bu nvana eriştiklerinde de eleklerini duvara asarlar. İkinci grup hocalar ise ilim aşkıyla yanıp tutuşurlar. Bunların elekleri dursuz duraksız eler durur. Üstelik bunların gayretleri "fisebilillah"tır. Saim Hoca bu grup hocalara tam da "numune-i imtisal"dir. Canlı bir örnek olması kabilinden burada zikretmeden geçemeyeceğim. 09 Mart 2024 Cumartesi günü akşamı Konya Aydınlar Ocağı ile Meram Belediyesi, dünyaca ünlü değerli hattatımız Dr. Hüseyin ksz'n doğumunun 80. yildnm onuruna bir program düzenlediler. Programın baş konuşmacısı olan Saim Sakaoglu Hoca'mızın, konuşmasının sonunda, kendisini takip eden ksz Hoca'ya hitaben yaptığı "Buraya a-

lışma masamdan kalkarak geldim. Sakın ola sen de elinden kalemini bırakmayasın." tavsiyesi oldukça ibretimizdi.

Bendeniz, şehrine değer katan değerlerin vefatları sonrası hatırlanmalarını kabul edemiyorum. Marifet iltifata tabidir, kabilinden insanların daha hayatlarında iken onore edilmelerini daha şık buluyorum. Saim Sakaoglu Hoca'nın yayımladığı -bırakın yüzlerce yazısını- yetmişi ařan kitaplarının birçoğu Konya kültürü, edebiyatı ve ağzı üzerinedir (Dünyaya gözünü açtığı mahallesi günümüzde Meram ilçesine dâhil olduğu için bunların önemli bir kısmı da dolayısıyla Meram zerinedir). Bunları ifade ettikten sonra başlığımın esprisine geçebilirim. Gerek büyükşehir gerekse merkez ile belediyelerimizin hizmetlerini hayranlıkla takip ediyoruz. Meram Belediyesi başta olmak üzere, yaptıkları (veya yapacakları) birbirinden güzel, çok işlevli kültür merkezi binalarından birine Prof. Dr. Saim Sakaoglu adını dűřnemezler mi? Hem bu merkez -başlığımızda da belirttiğimiz gibi- tamamen halk kültürü ve edebiyatına hasredilmiş olsa, içerisinde bir de aşıklar kahvesi yer alsa... Böylelikle Konya'mızda yıldızını sndrdğmz bu halk sanatının yeniden şavkarmasına zemin de hazırlanmış olur.

Saim Hoca'mıza bu onuru yaşattığımızda onun, yirmi bin cildi aşkın kitaptan, klasörler dolu su dokümandan oluşan muazzam kütüphanesini de bu merkeze bağışlayacağından eminim.

İmknsız bir řey mi dűřnyorum?

HOCAM PROF. DR. SAİM SAKAOĞLU'NUN MİZAHİ YÖNÜ

Prof. Dr.
Esmâ
ŞİMŞEK

Hocaların hocası, ulu çınarımız Prof. Dr. Saim Sakaoğlu ile tanışmamızın üzerinden 42 yıl geçmiş. Bu süreçte hocamdan çok şey öğrendim, öğrenmeye de devam ediyorum. Hiç şüphesiz öğrendiklerim sadece bilim konusunda değildi. Bilgiğin, doğruluğun, dürüstlüğü, asaletin, nezaketin ve naif tavrın sembolü olan hocamdan hayata dair de çok şey öğrendim. Yediden yetmişe herkesin gönlünde taht kuran, yüreklerine dokunup yollarını aydınlatan Saim Bey'i tanıyanlar çok iyi bilirler ki o, doğruyu alkışlayıp yanlışlara asla göz yummayan bir karaktere sahiptir. Yeri geldiğinde hazır cevaplılığı ile tabiri caizse taşı geddiğine koyan hocamız, mizah yeteneğini ironik mesajlarıyla birleştirerek çevresindekilere çok güzel dersler verir. Acaba hocamız, "fıkra tipleri" üzerinde çalışa çalışa kendisi de mi bu yola girdi yoksa Nasreddin Hoca'nın hemşehrisi olmak bunu mu gerektiriyor? Öyle zannediyorum ki, Nasreddin Hoca ile aynı topraklarda yaşamış, aynı havayı teneffüs etmiş olan bir kişide birazcık nüktedanlığın olması gayet normaldir. Akşehir'deki bir inanışa göre; "Güleç yüzlüler Ho-

ca'nın tüyünden bir, güleç yüzlü tatlı dilliler iki tüy taşmış. Bu yüzden Akşehir ve çevresinde doğum yapan analar; 'Allah sana Hoca'nın tüyünden üç tüy ihsan eylesin.' dua ederlermiş.⁽²⁾ Saim Bey'e bu tüylerden birkaç tanesi nasip olmuş gibi...

Nasreddin Hoca üzerine sayısız konferanslar veren, çok sayıda makale yazıp bildiriler sunan, kitaplar yayımlayan Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'na birazcık Nasreddin Hoca'nın mizahi tarafı da bulaşmış olamaz mı? Bence bu-

(2) Erdoğan Tokmakçıoğlu, *Bütün Yönleri ile Nasrettin Hoca*, Ankara 1981: Kültür Bakanlığı Yayınları, 39.

(1) Fırat Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi / ELAZIĞ
e-mail: esmsimsek@gmail.com

Prof. Dr. Esmâ Şimşek kutlama konuşmasını yaparken

laşmış! Şöyle bir geçmişe gidip hocamla ve hocamı tanıyanlarla yaptığım sohbetleri ve yazışmaları düşündüğümde, içerisinde zamanla fıkraya dönüşecek birçok olayın yaşandığını söyleyebilirim. Muhtemelen benim gibi, Saim Bey'i tanıyan, onunla biraz sohbet etmiş olan birçok kişi de bunu fark etmiş ve hatıralarına birkaç nükteyi yerleştirmiştir. Benim hatırımda kalanlardan birkaçı ise şöyle:

1. Onlar da Seni Tanımıyor!

Hocamın teknoloji ile arası pek iyi değildir. Bilgisayarı da akıllı telefonu da ihtiyacı dâhilinde kullanır. Bir gün Hocam, Whatsapp'tan bana bir aile fotoğrafı gönderdi. Fotoğrafı epeyce inceledim, fakat içinde tanıdık hiçbir yüz bulamadım. Fakat hocama, fotoğrafı niçin gönderdiğini sormaya da cesaret edemedim. Kendi kendime; *"Hocam göndermişse vardır bir sebebi."* diye düşündüm. Fakat fotoğrafa da bir yorum yazmam lâzım, ne yazacağım? Sonra bütün cesaretimi toplayarak:

"Hocam, bana bir fotoğraf göndermişsiniz ama ben fotoğrafta bulunan şahıslardan hiçbirini tanımıyorum!" diye yazdım.

Hocamın cevabı:

"Zaten, onlar da seni tanımıyor!"

2. Çayın Güzel Olduğu Nasıl Anlaşılır?

2 Mart 2024 tarihinde hocamızın bazı öğrencileri ve dostlarıyla görüşerek 85. doğum gününü kutlamak için Konya/Meram'da bir lokantada toplandık. Yemek ve pasta kesiminden sonra çay faslı başladı. Birinci çaylarımızı içtikten sonra ikinci çaylar da geldi. Ancak ikinci çayları içince, bunun öncekinden daha güzel olduğunu hemen herkes fark etti. Masada bulunan arkadaşlardan biri, ikinci çayların daha güzel olduğunu söyleyince Saim Bey:

"İkinci çayın güzel olduğunun anlaşılması için birinci çayın kötü olması gerekiyordu." diyerek yine mizahtaki ustalığını gösterdi.

3. Artık Senin Adın da "Dr"landı

Tarih 11 Eylül 1990... Hazırlanmış olduğum; *Yukarıçukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması* adlı doktora tezimin savunması için Saim Bey jüri üyesi olarak Konya'dan Elazığ'a gelmişti. Savunma tamamlanıp "Türk

Halk Edebiyatı” alanında doktor olduğumu açıkladıktan sonra bana dönerek:

“Kızım, bundan sonra adın nasıl yazılacak, biliyor musun?” diye sordu. Ben de:

“Dr. Esmâ Şimşek” diye cevap verince;

“Evet, artık bundan sonra senin adın de dırlandı!” dedi.

4. Bundan Sonra Senin Adını “Kaçak Esmâ” Koydum

Üniversitede okurken bitirme ödevimi Saim Bey’in danışmanlığında yapıyordum. Araştırma konum, “Kaçak Nebi Hikâyesi Üzerine Mukayeseli Bir Araştırma” idi. Saim Bey aynı zamanda “Türk Halk Edebiyatı” dersimize giriyordu. Dersimizin olduğu bir gün, yurttan bir arkadaşım kabanımı istedi, bir yere gidip hemen geleceğini söyledi. Ben de dersimin olduğunu, kabanım olmazsa soğukta derse gidemeyeceğimi belirttim. Ama arkadaşım ders saatine kadar geleceğini söyleyerek kabanımı giyip gitti... Biçare ben, yurdun kapısında dakikalarca arkadaşımın gelmesini bekledim ve gelmediği için o hafta Türk Halk Edebiyatı dersine giremedim.

Bir hafta sonra derse gittiğimde Saim Bey yanıma yaklaşarak:

“Bundan sonra senin adını ‘Kaçak Esmâ’ koydum.” dedi.

(Hocam “Kaçak Nebi” hikâyesinden dolayı derse gelmediğim için böyle bir ismi bana yakıştırmıştı. Ama öğrenci psikolojisi işte, bir türlü dersten kaçmadığı mı, aslında arkadaşım kabanımı giyip gittiği için derse gelemedi-

ğimi söyleyemedim.)

5. Eşi Yurdanur Hanım, Öğrencisi Olunca

Saim Bey’in eşi Yurdanur Hanım, evlendikten sonra üniversite sınavlarına girerek Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde lisans eğitimine başlamıştır. Anlatıldığına göre bölümde çok disiplinli ve prensip sahibi bir hoca olan Saim Bey, vaktinde gelmeyen öğrencileri derse almazmış. Bir gün Yurdanur Hanım da derse geç kaldığı için sınıfa girememiş ve dışarda dersin bitmesini beklemiştir.

Bir gün Yurdanur Hanım evde Türk Halk Edebiyatı sınavına hazırlanırken bütün konuları öğrenir, fakat Kutadgu Bilig üzerine yapılan çalışmaları ezberlemekte zorlanır. Sonra Saim Bey’in yanına gidip, bu konunun sınavda çıkıp çıkmayacağına dair bir şeyler öğrenmeye çalışır. Fakat Saim Bey:

“Derste ne anlattıysam hepsinden sorumlusunuz.” der, başka bir açıklama yapmaz.

Yurdanur Hanım sabaha kadar uyumaz, Kutadgu Bilig ile ilgili bütün eserleri ezberler. Fakat sınavda böyle bir soru çıkmayınca haklı olarak Saim Bey’e sitem eder. Saim Bey:

“Canım, o konu sınavda sorulur mu hiç?” der.

6. Güvercinler Yuvalarına Kondular!

Saim Bey, 26 Eylül - 01 Ekim 2021 tarihleri arasında Ankara’da düzenlenen, IX. Uluslararası Türk Dili Kurultayı’nda, “Konuya Kuşçuluğunda Güvercinlerin

Yeri ve Adlarının Değerlendirilmesi” adlı bir bildiri sunar. Daha sonra Türk Dil Kurumu’nun WEB sayfasında bildirilerin yayımlandığını görür fakat kitabın içeriğine ulaşamayınca 08.02.2023 tarihinde, şu anda Çorum Hitit Üniversitesi’nde öğretim üyesi olan Doç. Dr. Atiye NAZLI’ya e-mail göndererek yardım ister. Atiye Hanım, kitabın ilgili sayfalarını kopyalayarak Saim Bey’e gönderir. Hoca, “*Konya Kuşçuluğunda Güvercinlerin Yeri ve Adlarının Değerlendirilmesi*” adlı bildirisinin basılmış halini görünce Atiye Hanıma hemen cevap yazar:

“Güvercinler yuvalarına kondu- lar, keyifleri yerinde... Teşekkürler.”

7. Boyama

Hocam, zaman zaman yazılarını göndererek; imlâ, ifade ve şekil yönünden kontrol etmemi ister. Ben de düzeltmeleri yaparken yazıyı doğrudan değiştirmeye cesaret edemediğim için genellikle kırmızı (yanlış yazılan ifadeler için) ve yeşil (benim önerilerim için) renkleri kullanarak düzeltmeleri yapar, son kararı yine Hocama bırakırım.

Hocam, 30.05.2023 tarihinde göndermiş olduğu bir iletide, yeni çıkacak kitabının sunuş ya-

zısını düzeltmemi istemişti. Ama gönderdiği ileti şöyleydi:

“KIRK KONYA EFSANESİ adlı sipariş kitabımız tamamlandı gibi... Sunuş yazısının tarafımızdan boyanması arzu ediliyor!”

8. Kırmızı ve Yeşiller

Saim Bey, yine bir yazısını, tashihiyi yapmam için bana göndermişti (03.02.2023). Yazı, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi’nde öğretim Üyesi olan Prof. Dr. Nedim BAKIRCI ile yaptığı bir söyleşi üzerine idi. Hocamın, oradaki isteğini sanırım benden başka kimse anlayamazdı:

“Nedim Bey’in üç sorusu ve cevapları... Kırmızı ve yeşillere gün doğacak gibi.”

Öyle zannediyorum ki, hocamız Prof. Dr. Saim Sakaoğlu’nu tanıyan birçok insanın dağarcığında bu tür hatıralardan birkaç tane mutlaka vardır. Kim bilir, belki bir gün bu hatıraları bir araya getirilerek “Türk Halk Edebiyatı” alanına yeni bir fıkra tipi kazandırabiliriz.

Halk arasında bir dua vardır: “*Beni güldürdün, Allah da seni güldürsün*” diye. Hocamızın varlığı ile biz zaten hep gülüyoruz, Tanrı da hocamızı hep güldürür inşallah...

PROF. DR. SAİM SAKAOĞLU İLE DEMOS YOLCULUĞUMUZ

Prof. Dr.
Ali Osman
ÖZTÜRK

Giriş

Alman Dili ve Edebiyatı dalında bir akademisyen olarak Selçuk Üniversitesi'nde çalışırken doktora tezim dolayısıyla halk türküleri üzerinden halkbilim çalışmalarına girdiğimden Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'nun gerek engin bilgisinden gerekse kütüphanesinden çokça yararlandım. Sayın Hocam benim bu çalışmalarımı adeta ödüllendirerek kurucusu olduğu uygulama ve araştırma merkezinin yönetim kurulu üyeliğine seçilmemi sağladı ve daha sonra merkezin başkan yardımcılığına atadı. Bu şekilde 1992-1998 arasında S.Ü. Halk Kültürünü Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde yönetim kurulu üyesi olarak görev yaptım ve başkan yardımcılığı görevini yürüttüm. Araştırma merkezimizin 9-11 Ekim 1995'te Konya'da düzenlediği III. Milletler Arası Türk Halk Edebiyatı ve Folkloru Kongresi'nde Prof. Sakaoğlu'nun yardımcısı olarak ben de katkı verdim (bkz. Sakaoğlu, S.: "III. Milletler Arası Türk Halk Edebiyatı ve Folkloru Kongresi Bildirileri". Türk Dünyası Dil Ve Edebiyat Dergisi (3), 1997, s. 217-226).

1993 yılı başında Demos Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen, [Demos, Uluslararası Etnografik ve Folklorik Bilgiler] (kuruluşu: 1960) dergisinden Türkiye temsilciliği davetini almıştık. 1990'a kadar derginin amacı, o

zamanki (Volkskundliche Informationen aus den Volksdemokratien) alt başlığından da anlaşılacağı gibi eski Doğu Bloku ülkelerinde gerçekleştirilen etnografik ve folklorik çalışmaları Batı ülkelerine tanıtmak biçiminde belirlenmişti. Doğu Almanya Bilimler Akademisi'nin 1990'da dağılmasıyla birlikte, yayınevi Akademie Verlag derginin yayımına son verir (o ana kadar 30. cildin 4. fasikülü yayımlanmıştır). Sonunda İngiliz Gordon and Breach Science Publishers; Harwood Academic Publishers yayınevi grubunun, yayın hakkını satın almasıyla, mali sorunlar aşılınca, dergi 1992'de yeni bir profille çıkmaya başlar (bkz. Görsel 3). Der-

Görsel 1: DEMOS 3. Genel Yayın Kurulu Konferansı akşam yemeği. Bratislava/Slovakya, 21 Kasım 1997.

ginin yayın kurulunda, şef Dr. Brigitte Emmrich dışında, 16 ülkeden tanınmış bilim adamları bulunmaktaydı (bkz. Öztürk, A. O: “DEMOS: Uluslararası Etnoğrafya ve Folklor Dergisi”. Milli Folklor 4 (7), 1995, s. 86). (Bkz. Görsel 4)

1993'ten beri Prof. Sakaoglu derginin yayın kurulunda Türkiye temsilcisi, bendeniz de doçentlik kadromun bulunduğu Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü adına dergide muhabir üye olarak görev üstlendik ve aşağıda ayrıntısını vereceğim tanıtım yazılarına başladık. Önce 1996 yılı yazında, Dresden Teknik Üniversite'nin bünyesindeki Halkbilim Çalışma Grubu'nun (daha sonra Institut für Sächsische Geschichte und Volkskunde adını aldı) davetlisi olarak derginin dizin çalışmasına katılmış (bkz. Görsel 2) ve sonra 21-22 Kasım 1997'de Slovakya'nın başkenti Bratislava'da düzenlenen 3. Genel Yayın Kurulu Konferansı'nda hem Prof. Sakaoglu'nun hazırladığı Türkiye halk bilim raporunu hem de kendi hazırladığım bildiriye sunmuşum (bkz. Görsel 1). Dr. Brigitte Emmrich, konferansla ilgili yayınladığı raporda bizimle ilgili şu hususlara değinmiştir:

“Ali Osman Öztürk (Konya)

ayrıntılı olarak sunduğu raporda Türkiye'deki DEMOS çalışması hakkında bilgi verdi. Daha sonra Saim Sakaoglu'nun hazırladığı metin yardımıyla Türk folklor araştırmaları ve kurumlarını tanıttı. Son olarak Türk halk türküsü araştırmaları bağlamında kendi girişimlerini anlattı. Ayrıntılı olarak sunulan bu bilgiler, Türkiye'de çıkan yayınların dil engelinden dolayı takip edilememesi nedeniyle büyük bir ilgiyle karşılandı. Bu kapsamda da DEMOS'un aracı rolü vurgulanmış oldu.” (bkz. Emmrich, B.: “DEMOS-Gesamtredaktionskonferenz in Bratislava am 21. und 22. November 1997...”. Zeitschrift für Volkskunde 94 (1998), s. 125; Emmrich, B.: “DEMOS-Gesamtredaktionskonferenz am 21. und 22. November 1997 in Bratislava”. DEMOS, Cilt 33, Sayı 2, 1997, s. 289 vd.).

2000 yılında gerçekleşecek 4. Genel Yayın Kurulu Konferansı'nı Konya'da düzenleme görevini üstlenmiş olmakla birlikte, derginin finansal nedenlerle sürdürülemezlikten kapanması yüzünden bu hedefimiz maalesef gerçekleşemedi.

Bu süre zarfında adı geçen dergide Türk kültürü ve folkloru

ile ilgili çok sayıda kitap, makale, biyografi ve etkinlik tanıtımı yaptık. Prof. Sakaoğlu'nun (benim çevirimle) tek imzalı olarak yayınladığı [Sakaoğlu, Saim:] "Volkskundliche Forschungen in der Türkei..." DEMOS, Cilt 33, Sayı 3, (1997), s. 308-309" künyeli yazısı dışında ortak hazırladığımız yazılar şunlardır:

Sakaoğlu, Saim / Öztürk, A. O: "Pflegerl, Barbara: Es war einmal - Es war keinmal. Türkische Volksmärchen...". DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen. Cilt 31, Sayı 4, 1995, s. 311-313. (Ayrıca bkz. "Es War Einmal, Es War Keinmal". Bilge, Sayı: 2, 1994, s. 39-42.)

Sakaoğlu, Saim / Öztürk, A. O.: "V. Internationaler Türkischer Volkskulturkongress, 24. - 29. Juni 1996 in Ankara". DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen. Cilt 33, Sayı 2, 1997, s. 187-188.

Sakaoğlu, Saim / Öztürk, A. O: "III. Milletler Arası Türk Halk Edebiyatı ve Folkloru Kongresi Bildirileri..." DEMOS, Cilt 33, Sayı 3, 1997, s. 227-229.

Sakaoğlu, Saim / Öztürk, A. O: "[Beantwortung der] DEMOS-Umfrage". DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen. Cilt. 34, Sayı 1, 1999, s. 85.

Ayrıca onun bağımsız ve ortak bazı yayınlarının özet olarak tanıtımı da tarafımdan gerçekleştirilmiştir. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

Öztürk, A. O: "Sakaoğlu, Saim: Efsane Araştırmaları [Untersuchungen zu (türkischen) Sagen]...". DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloris-

tische Informationen. Cilt 31, Sayı 4, 1995, s. 315-316.

Öztürk, A. O: "Sakaoğlu, Saim: Türk Fıkraları ve Nasrettin Hoca [Türkische Witze und Nasrettin Hodscha]...". DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen. Cilt 31, Sayı 4, 1995, s. 325-326. (Dr. Mustafa Duman'la birlikte)

Öztürk, A. O: "Prof. Dr. Saim Sakaoğlu 55 Jahre". DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen. Cilt 31, Sayı 4, 1995, s. 341-342.

Öztürk, A. O: "Sakaoğlu, Saim - Ergun, Metin: Türkmen Halk Masalları [Volksmärchen aus Turkmenistan]...". DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen. Cilt 32, Sayı 2, 1996, s. 121.

Prof. Sakaoğlu'nun bilimsel çalışmalar yapan genç akademisyenlere desteği herkesçe bilindir. Ben de daha sonraki yıllarda giriştiğim her proje ve kitap yayını çabalarımda onu rehberliğinden yararlanmışımdır. Nitekim 1993 yılında başlamış olduğum, "Türk Halk Türküsü Arşivi Projesi"ni Selçuk Üniversitesi Araştırma Fonu'na sunduğumda ve 1.7.1996 - 30.8.1996 arası "Türk Halk Türküsü Arşivi Projesi"ni devam ettirmek üzere Alman Halk Türküsü Arşivi'ne giderken Prof. Sakaoğlu'nun akademik ve manevi desteğini hissetmişimdir. 14.11.2002 yılında Folklor Araştırmaları Kurumu'nca şahsıma verilen Türk Halk Kültürüne Hizmet Ödülü'nü onun elinden almış olmak da benim için bir gurur kaynağıdır.

Prof. Sakaoğlu ile son ortak çalışmamız 2021 yılında yayınla-

Görsel 2: Derginin 1996 sayısının dizin çalışması, Dresden 24 Ağustos 1996. (Soldan: Dr. A. O. Öztürk, Dr. Brigitte Emmrich ve bir enstitü çalışanı)

nan bir ansiklopedi maddesidir. Beni özellikle Alman Halk Türküsü Arşivi yayınlarının 15. Cildi olarak yayınlanan kitabımdan tanıyan (Öztürk, A.O.: *Das türkische Volkslied als sprachliches Kunstwerk*. Bern: Peter Lang, 1994) Türkolog Edith Gülcin Ambros önerisiyle 10 Eylül 2014'te adı geçen ansiklopedinin proje müdürü Abdurraouf Oueslati'den ilgili maddeyi yazma teklifi aldığımda, önce Prof. Sakaoğlu'na yöneldim. Gönderilen mesajda "İslam Ansiklopedisi'nin görkemli ikinci baskısının artık tamamlandığı, gelecek yıllarda da İslam araştırmaları alanında temel bir referans olmaya devam edeceği, bununla birlikte, İslam Ansiklopedisi 2'nin tamamlanması için geçen elli yıl boyunca bilimde büyük ilerlemelerin yanı sıra alanın tanımında da önemli bir genişlemeden dolayı yeni, üçüncü bir baskıya olan ihtiyaç olduğu açıktır" deniliyor ve bu proje için seçilen idari yayın kurulu, ansiklopedinin daha hızlı üretilmesi amacıyla, kendisinin de aralarında bulunduğu ve her biri belirli bir alanın sorumluluğunu üstlenen daha büyük bir "bölüm editörleri" grubunun uz-

manlığına başvurmaya karar verdiği ve bu sıfatla bizleri yeni baskı için "Hece Vezni/Parmak Hesabi" maddesini yazmaya davet ettiği belirtiliyordu. Sonuç itibarıyla Prof. Sakaoğlu da metni hazırlayacağını söyleyerek benim de çeviri ile editoryal çalışmayı yapmamı istedi. Abdurraouf Oueslati ile 7 kez yazışmışız; 7 yıl süren yayın aşamasından sonra "Hece Vezni/Parmak Hesabi" okurların hizmetine sunulmuş oldu (bkz. Öztürk, A. O. – Sakaoğlu, S.: "Hece Vezni/Parmak Hesabi". *The Encyclopaedia of Islam / Three*. Ed. by. Kate Fleet, Gudrun Krämer, Denis Matringe, John Nawas, and Everett Rowson, Leiden, Boston: Brill, 2021, s. 47-49).

Prof. Sakaoğlu ile Türkiye'deki akademik yolculuğumuzu 1999 tarihli armağan yazısında ayrıntılı anlatmıştım (Öztürk, A.O.: "Saim Sakaoğlu'nun bendeki resmi". *Tarla*, 33, Mayıs 1999, s. 16-17). Bu yazıda ise DEMOS dergisinde birlikte (o) redaksiyon kurulu ve (ben) muhabir üye olarak görev yaptığımız süre içinde Almanca olarak tanıttığımız kitap, makale ve etkinliklerin bir dökümü yapılacaktır. Bu dökümü önce

yıllar itibariyle sayıca (nicelik olarak) gösterecek, daha sonra kısaca nitel olarak değerlendirmeye çalışacağız.

DEMOS Yayın Çalışmalarımız

DEMOS'ta yayınladığımız tanıtım yazılarını yıllar itibariyle 1994-1995, 1996, 1997 ve 1999-2001 şeklinde dört döneme ayırabiliriz. 1994-1995 yıllarını kapsayan ilk dönemde 8, 1996 döneminde 19, 1997 döneminde 30, 1999-2001 döneminde ise 13 olmak üzere toplam 71 yazı yayınlamışız. Bunların dördünde (yukarı bkz.) Sakaoglu ile ortak yazarız. Başta Mustafa Duman ve Aslıhan Tokdemir (3'er yazı) olmak üzere birer yazı ile Fatih Tepebaşılı, Haşim Karpuz, Pervin Ergun, Nazan Tutaş, F. Boyacıoğlu, Yusuf Küçükdağ ve Tamer Sezer gibi yazarların (son üç isim İngilizce ve Fransızca yazmışlardır) yazılarına yer verilmiş olmakla birlikte ağırlıklı olarak tarafımdan kaleme alınan Almanca yazılar yayınlanmıştır.

1994-1995 yılları arasında DEMOS dergisinde çıkan yazıların, Türk kültürü ve halk edebiyatına dair bir dizi konuyu kapsadığı görülür. Tanıtılan kitapların başlıklarına bakıldığında, Almanya'da bu dönemde Türk kültürü ile ilgili şu konulara kapı aralandığı anlaşılır: Anadolu Destanları (Anadolu'nun zengin halk edebiyatı ve destanlarına odaklanan bir çalışma. (Pertev Naili Boratav'ın yayınladığı Ahmet Şükrü Esen derlemeleri), Türkische Volksmärchen (Türk Halk Masalları) (B. Pfliegerl), Efsane Araştırmaları (Saim Sakaoglu), Emirdağ Yöresi Türkmen Ağıtları (Ö. Faruk Yaldızkaya), Türk Fıkraları ve Nasrettin Hoca (Saim Sakaoglu),

Anadolu Halk Türküleri ve Ezgileri (Salih Turhan) ve Azerbaycan Halk Türküleri (Salih Turhan tarafından yayınlanan Gaffar Namazeliyev derlemeleri).

1996 yılında yayınlanan tanıtım ve eleştirilere dayanarak, Almanya'da geniş bir kültürel, tarihi ve edebi ilgi alanına hitap eden çeşitli konulardaki kitaplar tanıtıldığını söyleyebiliriz. Bu konular şu şekilde sıralanabilir:

Biyografiler ve tarihi şahsiyetler: Örneğin, Sadi Yaver Ataman'ın yaşamına ve çalışmalarına ışık tutan biyografisi (S. Şenel). Müzik ve halk şarkıları: Türk halk şarkılarının arşivlenmesi, müzik bibliyografyaları ve Trabzon gibi belirli bölgelerin halk müziğinin tanıtılması da dâhil olmak üzere Türk ve Azerbaycan halk müziği ön plana çıkmaktadır (Hamdi Tanses, A. O. Öztürk, Salih Turhan, Süleyman Şenel). Folklor ve halk bilimi çalışmaları: Türk folkloru, masalları, efsaneleri ve destanları üzerine çalışmalar ağırlıktadır. Bunlar arasında Türk ve Türkmen halk masalları, Fırat bölgesi efsaneleri ve Manas destanı ve kültürel önemi yer almaktadır (Esma Şimşek, Naciye Yıldız, Ali Berat Alptekin). Bölgesel kültürler ve gelenekler: Bazı çalışmalar, Makedonya Türkleri arasındaki halk inançları, eski Türk düğün festivalleri ve Türkiye'nin farklı bölgelerinden ağıtlar gibi belirli bölgesel geleneklere ve inanç sistemlerine odaklanmaktadır (S. Sakaoglu, Metin Ergun, Yaşar Kalafat, Sadi Yaver Ataman). Savaş tarihi ve efsaneler: Çanakkale Savaşları ile ilgili efsaneler, tarihi olaylarla bunların mitolojik veya folklorik işlenişinin iç içe geçmesine duyulan ilgi-

DEMOS

Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen

ha harwood academic publishers

**Görsel 3: Derginin Kapağı
(Cilt 32, Sayı 3, 1996)**

yi gösterir (Mehmet İhsan Gençcan). Edebiyat ve şiir: Halk edebiyatının yanı sıra, Trabzon yöresi halk şiiri gibi özel edebi biçimler de ele alınmaktadır (Ignác Kúnos, Metin Karadağ, Süleyman Şenel); Müzik aleti çalışmaları: Ramazan Güngör ve üç telli kopuz üzerine yapılan çalışma gibi, belirli müzik aletlerine ve bunların Türk müzik geleneğindeki önemine adanmış bireysel çalışmalar (Savaş Ekici) ve Bilimsel etkinlikler: Manas Destanı üzerine düzenlenen uluslararası bilgi festivali ve Kırgız kültürü üzerine yapılan araştırmalar, kültürel değişim ve kültürel kimliklerin korunmasına yönelik ilgiyi yansıtmaktadır (Manas Sempozyumu, Naciye Yıldız).

Daha da alt alanlara ayrılabilen bu konu zenginliği, Almanya'da Türk ve Orta Asya kültürü, tarihi ve edebiyatına yönelik geniş bir yelpaze açıldığını ve özel-

likle geleneksel müzik, edebiyat ve folklor biçimlerinin korunması ve incelenmesine dikkat çekildiğini göstermektedir.

1997 yılında yayınlanan kitap tanıtım yazıları, bilim camiasının dikkatini benzer konuların yanı sıra yeni ilgi alanlarına da yöneltmeye çalıştığını göstermektedir. Bu kitapların belirgin temaları şunlardır: Türk ve Alman Kültürleri Arasındaki Etkileşimler: Özellikle Almanya'da Türk imajı, Türk motiflerinin kullanımı ve işçi göçü gibi konular ele alınmıştır. Bu, iki kültür arasındaki tarihî ve sosyal ilişkilerin derinlemesine incelenmesine yönelik bir ilgiyi göstermektedir (Onur Bilge Kula, Yüksel Kocadoru, Ali Osman Öztürk, Çağatay Özdemir). Türk Halk Kültürü ve Etnografyası: Türk halkbilimi, sosyo-kültürel yapılar, halk kültürü araştırmaları, efsaneler ve ağıtlar gibi konular, Türk kültürünün zenginliğini ve çeşitliliğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmalar, belirli bölgelerin, toplulukların ve geleneklerin detaylı bir şekilde incelenmesini içermektedir (Saim Sakaoğlu - Ali Duymaz, Asker Kartarı, Osman Bayatlı, Ruhi Kara, Metin Ergun, Wilhelm Radloff, Ruhi Kara, Süleyman Şenel, Mustafa Uçar, Ahmet Şenol, Ertuğrul Taylan). Türk Edebiyatı ve Folkloru: Masallar, hikâyeler, türküler ve destandan oluşan çalışmalar, Türk edebiyatının ve folklorunun derinliklerine dalmaktadır. Bu, hem tarihi hem de çağdaş Türk edebiyatı ve folklorunun uluslararası alanda tanıtılmasına katkı sağlamaktadır (İrfan Ünver Nasrattınoğlu, M. Sabri Koz, Ruhi Kara, İsmail Görkem, İsmet Zeki Eyuboğlu, Osman Bayatlı). 1997 yılının bir farklılığı da dergiye yazar olarak kazandır-

diğımız Aslıhan Tokdemir'in halkbilimci Muhsine Helimoğlu Yavuz ve çalışmaları hakkında hazırladığı hacimli makalesidir. Türk Sanatı ve El Sanatları: Tesbih sanatı gibi çok özel konular, Türk kültürünün sanatsal yönlerine dair derinlemesine bilgi sunmakta ve bu alandaki estetik değerleri vurgulamaktadır (Muallâ Murat-Nuhoğlu). Tarihî ve Kültürel Araştırmalar: Geçmişteki Konya gibi şehirlere dair fotoğraflı çalışmalar, Türkiye'nin tarihî ve kültürel mirasına ışık tutmaktadır. Bu tür çalışmalar, şehirlerin ve bölgelerin tarihini ve kültürel evrimini belgelemektedir (Haşim Karpuz). Bilimsel ve Akademik Sempozyum Bildirileri: Sosyo-kültürel yapılar ve halk oyunları gibi konuları ele alan sempozyum bildirileri, akademik çevrelerdeki güncel tartışmaları ve araştırmaları yansıtmaktadır (V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi, 1. Akdeniz Yöresi Türk Toplulukları Sosyo-Kültürel Yapısı (Tahtacılar) Sempozyumu, Nasreddin Hoca'nın Dünyası. UNESCO 1996 Nasreddin Hoca Yılı...). Ayrıca halkbilimi ile ilgili bibliyografyalar ve derlemelerin tanıtımı da gündeme gelmiştir (I. Gündoğ Kayaoğlu: Türk Halkbilimi İle İlgili Kitaplar İçin Bir Bibliyografya Denemesi (1985-1990); Ahmet Şenol: Türk Halk Oyunları Bibliyografyası (II)...), (Türk Halk Kültüründen Derlemeler 1993).

Burada görülen çeşitlilik, Almanya'da Türk kültürü ve tarihine gösterilecek ilginin kapsamını genişlettiğini ve bu konuların farklı yönleriyle derinlemesine incelenmesine fırsat verdiğini göstermektedir. Bu çalışmalar, kültürel etkileşim, halk kültürü, edebiyat, sanat ve tarih gibi alan-

larda önemli katkılar sağlamaktadır.

1999-2001 yılları arasında tanıtılan kitaplar, aşağıdaki konulara ilişkin çeşitli çalışmaları kapsamaktadır: Alman Kültüründe Türk, Türk kültüründe Yunan İmgesi: Almanya'da Türk imgesinin nasıl algılandığına ve bu algının tarih boyunca nasıl evrildiğine dair çalışmalar bu dönemde ön plana çıkmıştır. Bu, Alman Oryantalizmi ve 19. yüzyıl Alman halk kültüründe Türk motiflerinin işlevleri gibi konuları içerir (A. Osman Öztürk, Herkül Milas); Türk Folkloru ve Halk Kültürü: Türk masal anlatıcısı ve şairi Oğuz Tansel'in yaşamı ve eserleri, Konya'daki müzikal etkinlikler, Sille'nin tarihi ve kültürü, Armutlu köyünün folkloru gibi Türkiye'nin çeşitli bölgelerine dair kültürel ve folklorik çalışmalar dikkat çekmektedir (A. Osman Öztürk, Hasan Özönder, Yusuf Küçükdağ, M. Tahir Sakman, Saim Sakaoğlu, Mualla Sezgin, Aslıhan Tokdemir); Tarih ve Sosyal Bellek: 1909 Adana-Ermeni olaylarına tanıklık eden belgesel niteliğindeki çalışmalar, bölgesel tarih ve kültür üzerine odaklanmıştır. Bu tür çalışmalar, sosyal bellek ve tarihsel olayların kaydı açısından önem taşımaktadır (Saim Sakaoğlu, A. Osman Öztürk, Hasan Özönder, Yusuf Küçükdağ); Bu dönemde yayınlanmasını önemli saydığım bir yazı da tarafımdan hazırlanan 455 künyeyi içeren bir bibliyografyadır: Öztürk, A.O: "Versuch einer Bibliographie zur Erforschung des Türkenbildes in der deutschen Kultur". DEMOS. Cilt. 34, Sayı 3, s. 271-294. Edebiyat ve Sanat: Türk edebiyatı ve sanatına dair eserlerin yanı sıra, belli başlı şahsiyetlerin yaşam öyküle-

ri ve kültürel mirasları üzerine yapılan incelemeler bu dönemde ilgi görmüştür (Oğuz Tansel, Mustafa Duman).

Bu dağılım, yabancı akademik ve kültürel çevrelerin Türkiye ve Türk kültürüne olan ilgisinin geniş bir yelpazeye yayıldığını göstermektedir. Tarih, edebiyat, folklor ve sosyal olaylar gibi farklı disiplinlerde yapılan çalışmalar, Türkiye'nin kültürel ve sosyal yapısına dair derinlemesine bilgiler sunmaktadır.

Sonuç

Bu dört dönemde tanıtılan kitaplar ve yazarları, 1994-2001 yılları arasında Almanya'da Türk kültürü, edebiyatı ve halk bilimi üzerine dikkatlerin yoğunlaşmasına ön ayak olan bir faaliyete aracılık etmişlerdir. Tanıtılan kitaplar arasında biyografiler, müzik ve folklor üzerine araştırmalar, efsane ve masallar, bölgesel kültürler ve gelenekler, savaş tarihi, edebiyat ve şiir çalışmaları, müzik enstrümanlarına dair incelemeler, kültürel kimlik ve değişim üzerine çalışmalar bulunmaktadır. Yazarlar ve alanlarına bakıldığında, birçok farklı disiplinden uzmanların Türk kültürü ve halk biliminin çeşitli yönlerini araştırdığı görülmektedir. Bu çalışmalar, Türk kültürünün ve edebiyatının zenginliğini ve çeşitliliğini uluslararası bir platformda sergilemekte, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden elde edilen folklorik materyallerin yanı sıra, Türk sanatı ve el sanatları hakkında bilgi sunmaktadır.

Tanıtılan eserler, Türk ve Alman halkbilimciler arasında kültürel diyalog ve anlayışın geliştirilmesine katkıda bulunmakla

Görsel 4: Derginin Şef Redaktör Dr. Brigitte Emmrich başkanlığındaki uluslararası editör kurulu

kalmayıp, aynı zamanda Türkiye'nin sosyo-kültürel yapısını, edebiyatını, sanatını ve tarihini derinlemesine incelemek isteyen akademisyenler ve araştırmacılar için de değerli kaynaklar sunmaktadır. Bu çalışmaların geniş bir yelpazeye yayılması, Türk kültürünün ve halk biliminin çok yönlü doğasını ve bu alanlarda yapılan akademik çalışmaların kapsamını göstermektedir.

DEMOS'ta gönderilen yazıların (derginin yayın politikası doğrultusunda) sadece tanıtım karakterinde olması ve nitelikçe değerlendirme yapılmaması isteniyordu. Oysa bizim yazılarımızda görece bir değerlendirme hep vardı. Şef redaktör Dr. Emmrich, bunun daha sonraki yazılar için örnek olduğunu belirterek dergiyeye ilgiyi artırmak için politika değiştirmeyi düşünüyordu, fakat yayının sürdürülememesi nedeniyle bu gerçekleşmedi.